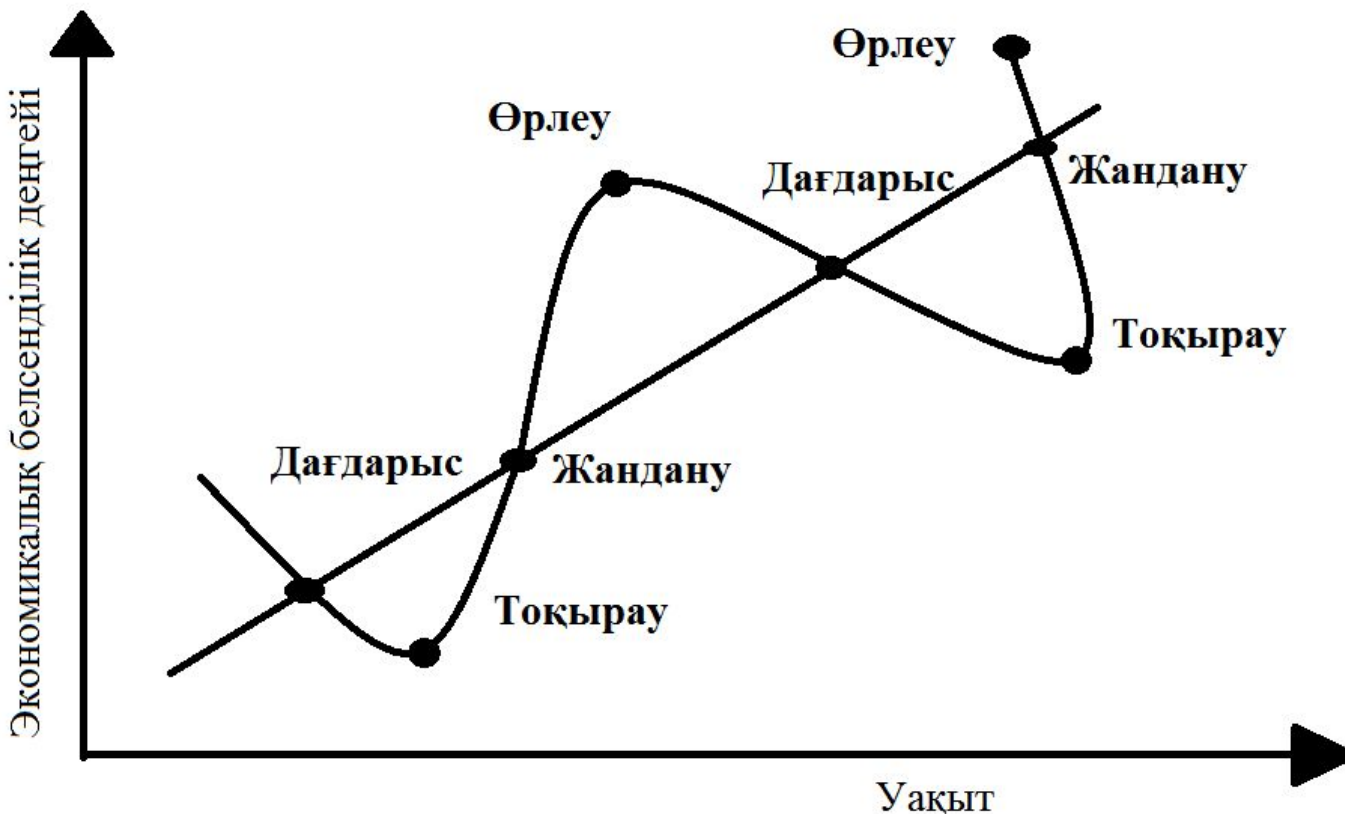

Циклдік толқулардың мәні мен себептері, фазалары мен түрлері

Кенжалы Назерке
Бисенғалиев Альшахиз
Дуйсен Жансая
Миялова Юлия

Экономиканың циклдік дамуы

Бұл нарықтық экономика жағдайында іскерлік белсенділіктің үнемі үздіксіз ауытқып отыруы. Өндірістің өсуі ылғи да оның құлдырауымен жүріп отырады. Циклділікті басқаша кезеңділік деп атайды. Экономикалық белсенділіктің кезеңділігі нарықтық экономиканың қозғалуы мен даму формасын көрсетеді.

Экономикалық циклдің әртүрлі ұзақтылығы оларды зерттеген ғалымдардың атымен аталады.

Китчин циклдері

- 2-4 жылдық циклдер

Жугляр циклдері

- 10 жылдық циклдер

Кузнец циклдері

- 15-20 жылдық циклдер

Кондратьевтің “Ұзын толқындары”

- 40-60 жылдық циклдер

Экономикалық цикл төрт фазадан тұрады

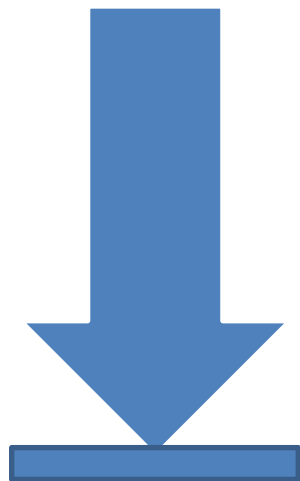

Дағдарыс

Бұл фазада экономикалық дамудың көрсеткіштері күрт нашарлайды: өндіріс көлемі қысқарады, табыстар төмендейді, жұмысбастылық қысқарады, инвестициялық белсенділік төмендейді, бағалар құлайды, өндіргіш күштер біртіндеп істен шыға бастайды, негізгі капитал құнсызданады, жұмыссыздық өседі, кәсіпорындар жаппай жабыла бастайды, өндірістік қуаттар төмендейді.

Тоқырау

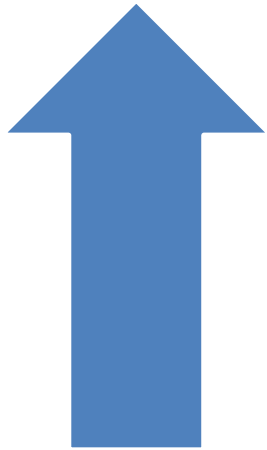

Бұл фаза экономикалық дағдарыстың ең төменгі нүктесі болып табылады, яғни жаппай жұмыссыздық орын алады, жалақы мен пайыз мөлшерлемесі ең төменгі деңгейге жетеді, тауарлы-материалдық қорлар қысқарады, өндіріс тоқтайды, бағалардың төмендеуі де тоқтайды.

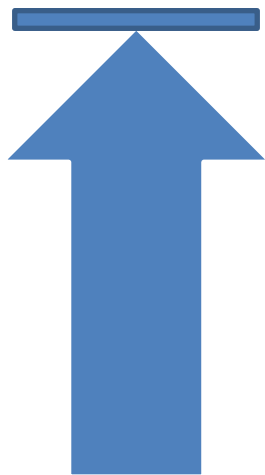

Жандану

Бұл фазада негізгі капитал жаппай жаңартылады, жұмыссыздық қысқарады, жалақы, пайыз мөлшерлемесі және бағалар өсе бастайды, инвестициялық белсенділікпен тұтыну заттарына деген сұраныс артады.

Өрлеу

Бұл фаза экономикалық дамудың шарықтау шегі болып табылады. Экономикалық өсу қарқыны жоғарылайды, өндіріс көлемі айтарлықтай ұлғаяды, инвестициялар да артады, бағалы қағаздар бағамы өседі, пайда, жалақы, баға, пайыз сияқты көрсеткіштер ең жоғары деңгейге жетеді.

Негізінен, экономикалық циклдің негізгі фазасын дағдарыс құрайды. Себебі мұнда циклдің негізгі белгілері көрініс табады. Дағдарыссыз цикл болмайды, ал дағдарыстардың үнемі кезеңділікпен қайталанып отыруы нарықтық экономиканың дамуына шикілік сипат беріп отырады.

Қазақстан үкіметінің экономикалық дағдарысты жою іс-шаралары.

Қазіргі дағдарыстың басталуына қаржы нарығында туындаған диспропорциялар себеп болды. Нақты секторда жүзеге асырылмай қалған үлкен қаржылық қорлар мен жинақтаулар өз бетінше өмір сүріп, әлемдік экономикаға айтарлықтай қауіп төндірді. 2008 жылдың ортасына қарай, барлық қаржылық құралдардың, соның ішінде әртүрлі бағалы қағаздардың жалпы құны 684 трлн. долларға жететін астрономиялық соманы құрады. Жасанды ақшаларды айналдыра берудің арқасында үлкен «көпіршіктер» пайда болды.

Үкімет осы категориядағы қазақстандықтардың өмір сүру деңгейін төмендетіп алмау үшін бюджет баптарын қосымша қайта қарап отыруға тапсырма алды. Тұтыну нарығындағы бағаларды реттеп отыру бойынша шаралар күшейтілді, халық жалпы тұтынатын тауарларды жеткізушілерге бағалардың негізсіз өсуіне жол бермеу міндеттері жүктелді.

Назарларыңызға рахмет!!!

Қазақстан Республикасынның
экономикасының жаңдануы,
болашақ экономистердің қолында!